

ชื่อเรื่อง	แนวทางการพัฒนาประเพณีสงกรานต์สองฝั่งโขง เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดมุกดาหาร
ผู้วิจัย	นางศิริลักษณ์ สายเชื้อ
กรรมการควบคุม	อาจารย์ ดร.บุญสม ยอดมาลี และอาจารย์ ดร.สุนทร โพธิสาร
ปริญญา	ศศ.ม. สาขาวิชา วัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2552

บทคัดย่อ

ประเพณีสงกรานต์ เป็นประเพณีหนึ่งในประเพณีฮีตสิบสองของชาวไทยและชาวลาว เป็นการสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านความคิดและการปฏิบัติ ที่ให้การยกย่องเคารพผู้อาวุโส ที่มีมาแต่โบราณ ควรนำมาปรับใช้กับสังคมในยุคปัจจุบัน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบและขั้นตอนของประเพณีสงกรานต์ สองฝั่งโขง 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประเพณีสงกรานต์สองฝั่งโขง เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2551- เดือนกันยายน 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสนทนากลุ่ม ข้อมูลภาคสนามได้จากการสัมภาษณ์การสังเกต และการสนทนากลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 131 คน คือ ผู้รู้ 21 คน ผู้ปฏิบัติ 40 คน และประชาชนทั่วไป 70 คน จากพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร และเมืองไกรสอนพรหมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แล้วนำเสนอผลการวิจัย ในรูปพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบและขั้นตอนของประเพณีสงกรานต์สองฝั่งโขง มีความเป็นมาคล้ายคลึงกัน คือ ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมคือ ประเพณีฮีตสิบสอง มีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต ถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ จัดขึ้นในวันขึ้นหนึ่งค่ำเดือนห้า ซึ่งถือปฏิบัติสืบต่อกันจนถึงปัจจุบัน องค์ประกอบประเพณีสงกรานต์ สองฝั่งโขง ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายกันทั้งสองฝั่งโขง คือ ประกอบด้วย การจัดการ ผู้เข้าร่วมพิธี ผู้ร่วมงาน อุปกรณ์และวัสดุในการจัดงาน ส่วนขั้นตอนของประเพณีสงกรานต์สองฝั่งโขง นั้นก็มีขั้นตอนในการจัดที่คล้ายกันทั้งสองฝั่ง คือ ในวันที่ 12 เมษายน มีการสร้างหอพระพุทธรูป ตอนบ่ายของวันที่ 13 เมษายน มีพิธีสงฆ์พระพุทธรูป พิธีสงฆ์พระภิกษุ และการแห่ดอกไม้ ตามลำดับ และการก่อเจดีย์ทราย ในวันสุดท้ายของบุญสงกรานต์ คือวันที่ 15 เมษายน

แนวทางการพัฒนาประเพณีสงกรานต์สองฝั่งโขงเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดมุกดาหาร ทำได้โดยการพัฒนาองค์ประกอบของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้เข้าร่วมพิธีและผู้ร่วมงาน ด้านอุปกรณ์และวัสดุ และด้านพิธีการ และขั้นตอน ตลอดจนพัฒนากิจกรรมของงานประเพณีสงกรานต์สองฝั่งโขง

โดยสรุป การวิจัยครั้งนี้ได้พบแนวทางในการพัฒนาประเพณีสงกรานต์ ของชาวสองฝั่งโขง โดยการแสวงหาความร่วมมือ แลกเปลี่ยน และสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ส่งตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมในประเพณีสงกรานต์ทุกปี มีการสนับสนุน การผ่อนคลาย กฎ ระเบียบทางการค้า และการลงทุน นำไปสู่ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังส่งเสริมเครือข่ายพันธมิตรด้านการท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการ กลุ่มบริษัทนำเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร เพื่อรักษาระดับมาตรฐานและคุณภาพบริการ รวมทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร ประเพณีสงกรานต์สองฝั่งโขงก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ประชาชนและเป็นผลดีทางเศรษฐกิจต่อชุมชนทั้งสองประเทศ จึงสมควรมีการพัฒนา และส่งเสริมให้มีความยั่งยืนสืบไป

TITLE The Guidelines for the Development of Songkran Festival of the Two
Maekhong River Banks for Increment of Cultural Tourism Potentials in
Mukdahan Province

AUTHOR Mrs.Sirilak Saichuea

ADVISORS Dr.Boonsom Yodmalee and Dr. Souneth Phothisane

DEGREE M.A. **MAJOR** Cultural Sciences

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2009

ABSTRACT

Songkran festival was one of the the *heet sipsong* (twelve traditions) festivals of Thai and Lao people. It has been the transmission of idea and practice on praise and paying respect to the seniors since the old days. This practice should be applied for contemporary society use. This study was a qualitative study aiming at: 1) finding the history, components, and procedure of *songkran* festival on the two Maekhong river banks; 2) exploring the guidelines for the development of songkran festival on the two Maekhong river banks for increment of tourism potentials of Mukdahan province. The researcher had collected written documents and fieldwork data between March 2008 and October 2009. The research tools included an interview form, an observation form, and a group discussion form. Field work data were gathered through interview, observation and group discussion from 131 informants, consisting of: 21 key-informants, 40 casual informants, and 70 general informants in Mukdahan municipal area and Kaisone Phomvihan district, Savannakhet province. The data were checked for their accountability with a triangulation technique and analyzed in accordance with the given objectives. Then the results of the study were presented in a descriptive analysis form.

The results of the study revealed that the history, the components, and the procedure of *songkran* festival of the two cities were similar. That was the festival was influenced by the impacts of religion, tradition, and custom in the old time which was called *prapheni heet sipsong* (Twelve Traditions Festivals) and had the impact upon the ways of life of the people. *Songkran* day has been regarded as a new year day. *Songkran*

festival was held on the first day of new moon phase in the fifth lunar month and has been practiced until present time. The components of *songkran* festival along the two banks of the Maekhong rivers were similar, consisting of the management, ceremonial participants, general public, equipments and materials. The procedure of *songkran* festival along the two banks of Maekhong river were also similar. This procedure consisted of constructing of the Buddha statue shrine on April 12 Then in April 13 afternoon, starting with Buddha statues watering ceremony, followed by monks watering ceremony, and flowers procession. On April 15, the last day of festival, was the day of sand shrines building.

The guidelines for development *songkran* festival along the two banks of the Maekhong river for the increment of the cultural tourism potentials, these could be achieved by the development of the components of all working units. These included : the management; ritual participants and general public participants; equipments and material supplies; ritual and procedure, as well as the development of the activities within the *songkran* festivals along the two banks of the Maekhong river.

In conclusion, this study had found the guidelines for the development of *songkran* festivals on the two banks of the Maekhong river through acquiring for the co-operation, exchange, and fostering good relationship with each other; sending representatives to take part in *songkran* festival activities every year; supporting, relaxing on trading and investment regulations, leading to the benefit of tourism development. In addition, there should be the promotion for alliance networks in tourism, such as, entrepreneurs, tourism company groups, hotels, food shops, for maintaining the standard and the quality of the services, as well as the continued increment of Mukdahan cultural tourism potentials. The *songkran* festival of the two Maekhong river banks had created the benefit in terms of fostering good relationship between the people and the improvement of the communities' economic of both countries. Therefore, the *songkran* festival of the two Maekhong river banks should be developed and promoted to become a long lasting festival.

